

Predsodki in presoja

IZR. PROF. DR. LUCIJA MULEJ MLAKAR

V življenju se nenehno spoprijemamo z dejstvom, da se moramo odločati in o marsičem tudi odločiti. Gre torej za dve vrsti procesa, trajnost in določnost. Pri trajnosti procesa mislimo na dejstvo, da se pač odločamo ves čas, o dopustu, prostem času, delovni vnemi, in se odločimo, kar je določnost oziroma končnost našega procesa, ki nima več druge možnosti od tiste, ki smo jo izbrali. Torej, kako se odločimo, določi potek naše usode.

KAKO SE ODLOČAMO IN KAJ PRIPELJE DO ODLOČITVE?

Odločanje je torej del življenja. Na naše odločitve vpliva veliko dejavnikov: sama vzgoja in način, kako so nas učili o ljubezni in empatiji do drugih. Sledijo vrstniške skupine, šola z vzgojitelji in učitelji, nato izbor partnerjev, seveda starši in njihove zgodbe. Lahko rečemo, da smo nenehno v domeni vplivanja na nas, na naše razmišljanje in posledično odločitve. Kolikokrat pomislite na vplive drugih ljudi na vas? Ali so ti ljudje vredni zaupanja, pošteni, imajo sposobnost razmišljanja ali so zgolj orodja v rokah nekoga drugega?

Ali na vas vplivajo ljudje, ki so vam sila podobni in s katerimi se imate zgolj lepo? Ali dovolite, da na vas vplivajo tisti, ki so v nečem boljši od vas? Ali ste dovolj pošteni, da do boljših od sebe ne ustvarjate predsodkov in negativnih mnenj?

POMEN ZNANJA

Radi poudarjamo, da je znanje vrednota. Kaj pravzaprav pomeni beseda znanje? Imamo več tipov znanj, od rokodelskih, tehničnih in znanstvenih. Visoka oblika znanja je znanstveno spoznanje,

saj temelji na poštenosti, na vrednotni nevtralnosti.

Vrednotna nevtralnost ščiti pred predsodki. Predsodki so raznovrstni; ljudje pogosto lastne osebne pomanjkljivosti pretvorijo v predsodke. Če sami nimajo, imajo predsodke do vseh, ki imajo. Sami ne delajo, a bi želeli imeti, zato imajo predsodke do tistih, ki delajo in posledično imajo. Če so sami leni in ne preveč privlačni, ustvarjajo sovraštvo do tistih, ki so prijetni, dejavni in posedujejo tako imetje kot žetje.

Najvišja oblika znanja in spoznanja je inteligenca, podkrepljena z realnimi življenjskimi izkušnjami. Temu znanju v preprostem jeziku rečemo modrost, ki odpira oči in osvobaja duha. Takemu tipa znanja lahko rečemo duhovno spoznanje, ki je nadgradnja tako stvarnega kot znanstvenega spoznanja.

PREDSODKI

Največja prepreka do znanja so predsodki, ki v večini primerov izvirajo iz nerazgledanosti, osebne plehkosti in večkrat kot ne lenobe. Ločimo več tipov lenobe: mentalno lenobo (ljudje neradi mislijo zahtevne tematike), duševno lenobo (ljudje nimajo sočutja in čustev do drugih, razen do sebe), čustveno lenobo (skrajna sebičnost), fizično lenobo (pasivnost telesa) in storilnostno lenobo (delovna pasivnost). Ob 70. obletnici vojne lahko mnogo razlogov za sam povod najdemo v klasičnih šibkostih človeških značajev, kot so zavist, spletkarjenje in zvižčnost. Blatenje imena enega naroda ali osebe za korist nekoga tretjega je triumf samega fenomena, ki mu rečemo predsodek.

AVTORITETA

Je točka preloma: je tista smer, kjer se predsodki porazgubijo in se poenotijo v eni ose-

bi, ki predstavlja avtoriteto. To je nekdo, ki je Učitelj in Gospodar. Učitelj, ker ima odgovore na vprašanja, ker ima znanje in ker ve. Gospodar, ker zna nositi odgovornost in ker ima pogum. To je klasična postavitev vodje, ki velja v vseh časih. Seveda, avtoriteta smo lahko navadni ljudje, z značajskimi lastnostmi zaupanja vredne in profesionalne osebe.

Avtoriteta mora vedno ostati zaupanja vredna, saj je piedestal vodenja krhek. Kaj pomeni zaupanja vreden? Pomeni ostati trden v času preizkušenj in testov. Kaj pomeni profesionalnost? Pomeni vzvišenost nad profanim in nečistim.

Prava avtoriteta pometa s predsodki in jih odpravlja, vendar pa realnost in pretekla zgodovina kažeta, da so predsodki zelo uporabni pri političnih bojih, interesnih lobijih in drugih sebičnih name-nih skupin in posameznikov.

Torej, predsodki so za mnoge menjalna vrednost, valuta, saj kjer moč ne pomaga, je na vrsti prevara.

ODPORNOST NA ZAVIST

Vsakoogar, ki je avtoriteta na svojem področju, čaka kar nekaj preizkušenj. Človeška psiha je zelo gnetljiva, polna presenečenj, predvsem pa je sposobna preživeti. To dejansko pomeni, da vsak, ki je resnično dober v tem, kar dela, naleti na teste zavisti, ljubosumja in obrekovanja. Ko ta dejanja drugih dosežejo kritično točko, postane človek, ki je prava avtoriteta, na strup drugih odporen. Od tu naprej se začnejo teorije o vodjih, ki so nadzemski ali dani od boga.

Vedno se lahko odločamo, kdo bo vplival na nas. Vedno lahko iščemo znanje in resnico, saj je ta proces sam po sebi zelo naporen, a nepopisno lep. Odpelje nas v svet haiku poezije, kjer razumemo, kaj je nič, kaj je vse, in da pravzaprav med obema ni večjih razlik. ■

Največja prepreka do znanja so predsodki.